

Nr 690

Av herr Lothigius, *angående den kommunala skatteutjämningen.*

(Lika lydande med motion nr 547 i Första kammaren)

Då 1958 års kommitté för kommunal skatteutjämning framlade sitt betänkande till finansdepartementet föreslogs, att den kommunala skatteutjämningen skulle byggas upp efter två huvudlinjer. Kommunerna skulle sålunda erhålla ersättning dels i förhållande till bristen på skattekraft och dels på grund av hög utdebitering.

Departementschefen följde utredningens förslag i dess huvudlinjer och uttalade i likhet med utredningen, att »grunden för tillskott av skatteunderlag är att låg skattekraft anses vara en väsentlig orsak till onormalt höga skattetryck». Det torde därmed vara uppenbart att bristen på skattekraft är det huvudsakliga underlaget för det bidragssystem som utformats och som också riksdagen antagit.

När det gäller ersättningen för brist på skattekraft är förslaget så utformat, att det sker en direkt anknytning av bidragsgivningen till medelskattekräften i riket. Staten utfyller bristen på skattekraft därest kommunens skattekraft understiger visst procenttal av medelskattekräften.

Systemet är i sig självt tillfredsställande i det inledande skedet genom att staten redan från början kan beräkna skatteunderlagstillskottets storlek. Där emot är det betänkligt att låsa fast bidragsgivningen vid medelskattekräften för all framtid. Redan förra året påpekades att man kan förvänta att antalet skatte kronor i landets kommuner kommer att öka kraftigt. Det gångna året visar att så är fallet. Det synes icke rimligt med ett system, enligt vilket statens utgifter blir allt större ju större kommunernas förmåga blir att klara sina utgifter.

Nuvarande system innebär reellt sett att ju rikare kommunerna över lag blir, desto mer kommer statens bidrag till kommunerna att stiga.

Finansministern har i propositionen nr 43/1965 visserligen sagt, att han bör acceptera denna automatiska stegring av bidragsgivningen, men samtidigt uttalat farhågor för denna stegring.

I anledning av den allmänna stora kostnadsökningen och svårigheten att få budgeten att gå ihop torde det vara nödvändigt att se på de automatiska kostnadsökningarna, till vilken detta skatteutjämningsystem kan hänföras.

Det är inte troligt att finansministern räknat med att medelskattekräften och medelutdebiteringen i riket redan de första åren skulle ta sådana hopp

uppåt att statens kostnader skulle stiga med mer än 10 procent varje år. Jag vill också ifrågasätta riktigheten i uttalanden såväl i utredningens betänkande som i propositionen att kommunerna är helt oberörda av kommunalskatteutjämnings uppläggning och att sålunda bidragssystemet ej skulle ha någon skattehöjande effekt.

I en reservation i kommunalskatteutjämnings betänkande (SOU 1964: 19) förordades, att den skattekraftsnivå, som skall vara normerande för fastställande av skattekraftsbristen, efter något eller några övergångsår skulle bestämmas till ett lägre tal än det genomsnittliga i riket för bidragsåret. Hänsyn skulle givetvis tagas till penningvärdeförsämringen. I övrigt skulle man emellertid icke efter övergångstidens slut fortsätta att räkna upp det normerande medelskatteunderlaget.

Den fortsatta starka ökningen av skattekraften i kommunerna samtidigt med en ytterligare uppskrivning av utdebiteringen väcker enligt min mening allvarliga betänkligheter och föranleder mig att föreslå en snar omprövning av bestämmelserna för skatteutjämnings i det här nämnda speciella avseendet. Då utvecklingen gått i exakt den riktning som 1966 års motionärer skisserade begäres att frågan åter blir föremål för riksdagens prövning. Det normerande medelskatteunderlaget bör fastslås med utgångspunkt från visst år, förslagsvis 1968, och därefter endast höjas i den mån detta motiveras av penningvärdeförsämring.

Åberopande det anförda hemställer jag,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte för 1968 års riksdag framlägga förslag om sådan ändring av bestämmelserna rörande skatteutjämnings att det för skatteunderlagsbristen normerande medelskatteunderlaget i riket fastställes till medelskatteunderlaget 1968, räknat i fast penningvärde.

Stockholm den 26 januari 1967

Carl-Wilh. Lothigius (h)
